

Richtlijn voor het opstellen van CHA/Cultuurhistorische onderzoeksrapportages in Gouda

B02c. Richtlijn CHA, Gemeente Gouda (versie 2019)

A. Cultuurhistorische Analyse (CHA)

Doel

Met een CHA dient inzicht te worden gegeven in de aanwezige cultuurhistorische waarden. Deze waarden moeten vervolgens:

1. als inspiratiebron voor de ruimtelijke inrichting en het ontwerp worden benut,
2. bij de gemeentelijke randvoorwaarden voor projecten worden betrokken,
3. als basis van het onderdeel cultuurhistorie in de ruimtelijke onderbouwing in ruimtelijke procedures worden gebruikt. Op basis hiervan kan snel antwoord en inzicht worden gegeven en loopt de planprocedure geen vertraging op.

Wanneer

Een cultuurhistorische analyse (CHA) dient vóór de planontwikkeling te worden opgesteld en beoordeeld. Een CHA is nodig:

- ten behoeve van bestemmings-, structuur- en wijkplannen etc.
- bij MER-plichtige projecten
- bij grote ruimtelijke projecten waarbij een (potentieel) monument in het geding is
- bij ruimtelijke ontwikkelingen die afwijken van het bestemmingsplan in de op de kaart "Cultuurhistorische Analyse" (gele vlekkenkaart) aangegeven gebieden:
  - ✓ Beschermd Stadsgezicht;
  - ✓ Korte Akkeren (oud en nieuw);
  - ✓ Oostpolder in Schieland;
  - ✓ Westergouwe;
  - ✓ Hollandse IJssel;
  - ✓ Sluiseiland en omgeving;
  - ✓ Voorwillensweg en omgeving;
  - ✓ Achterwillensweg en omgeving;
  - ✓ Stolwijkersluis en omgeving;
  - ✓ Nieuwe Parkbuurt;
  - ✓ Kort Haarlem;
  - ✓ Kadebuurt;
  - ✓ Wethouder Venteweg en omgeving;
  - ✓ Bloemendaalseweg en omgeving;
  - ✓ Graaf Florisweg en omgeving;
  - ✓ Bodegraafsestraatweg en omgeving.

Opzet van een CHA

Een CHA dient minimaal de volgende onderdelen te bevatten. Deze opzet is gebaseerd op de analyses die in het algemeen worden opgesteld door gespecialiseerde bureaus en in overleg met de Commissie Cultuurhistorie:

1. Samenvatting (en aanbevelingen; tevens op kaarten aangegeven)
2. Huidige context (met duidelijke verwijzingen op kaart)
  - structuur ((vm.) waterlopen en zijlen, straten, perceellering)
  - bebouwing (historische bebouwing, gevelbeeld, locatie in de omgeving)
  - zichtlijnen, hoogten etc.
3. Geschiedenis van de locatie (mede in duidelijke kaartoverzichten)¹
  - geologische ondergrond (ten behoeve van archeologisch onderzoek)
  - vroegste ontwikkeling Gouda (ten behoeve van archeologisch onderzoek)
  - geschiedenis van de betreffende locatie wat betreft de bebouwing en functies
4. Eventueel bijzondere functies/gebouwen uitdiepen
5. Waardering van de aanwezige elementen en aanbevelingen op grond van de aanwezige waarden²
  - archeologische verwachting (Standaard Archeologische Inventarisatie; zie hieronder)
  - cultuurhistorische waarden (hoog, positief, indifferent en negatief)

Archeologische paragraaf

De gemeenteraad van Gouda heeft in 2011 de gemeentelijke Archeologische Basiskaart (ABK) vastgesteld. Op deze kaart zijn de gebieden met verschillende archeologische waarden aangegeven. Aan die waarden zijn maatregelen zoals bureauonderzoek, veldonderzoek of een vergunning gekoppeld. In ieder geval wordt in de gebieden met een middelhoge en een hoge verwachting en op hoogwaardige locaties, een bureauonderzoek gevraagd.

¹ hoeft niet voor elk plan even uitgebreid en hierover is al veel in literatuur opgenomen

² mag nooit ontbreken

N.B. In gebieden met een hoge verwachting en op de hoogwaardige locaties is altijd een archeologievergunning nodig.

Het hoofdstuk van de CHA waarin wordt ingegaan op de archeologische verwachting, vormt in wezen de rapportage van het zogenaamde Bureauonderzoek. Op grond van de bestaande kennis worden archeologische waarden nader in beeld gebracht. Naar aanleiding van dit onderzoek kan worden besloten om geen verdere actie te ondernemen of juist wel een stap verder te gaan, bijvoorbeeld om non-destructief onderzoek te laten uitvoeren of een proefonderzoek te verrichten. Daarna komen de eventuele overige stappen aan de orde, zoals een opgraving of de keuze voor behoud. De ABK wordt tevens gebruikt als basis voor de cultuurhistorische paragrafen in bestemmingsplannen.

Te gebruiken bronnen en literatuur

- Wim Denslagen, Gouda, De Nederlandse monumenten van geschiedenis en kunst (Zwolle, 2001)
- P.A.M. Abels e.a., Duizend jaar Gouda (Hilversum, 2002)
- Streekarchief Midden-Holland
- archief Golda (Archeologische Werkgroep Gouda)
- kaartmateriaal (Van Deventer, Lieftinck, Bleau etc. etc.)
- eventueel archief gemeentearcheoloog
- cultuurhistorische paragrafen in bestemmingsplannen zoals Binnenstad-West en zoals in Achter de Sint Jan

Wenken voor een vlotte behandeling van een Cultuurhistorische Analyse

In Gouda worden Cultuurhistorische Analyses ter beoordeling voorgelegd aan de vakdiscipline cultuurhistorie en aan de Commissie Cultuurhistorie³. Om goedkeuring van de rapportage te bevorderen, dient met de volgende zaken rekening te worden gehouden.

- In een CHA komen *waardering* en *aanbeveling* aan de orde. Deze twee elementen moeten in de tekst naar voren komen en worden onderbouwd. Een aanbeveling vindt z'n aanleiding in de tekst.
- De betreffende locatie duidelijk op kaart(en) aangeven. Het gebruik van een historische en actuele (kadastrale) kaart is gewenst.
- Ook als aanwezige bebouwing niet monumentaal of specifiek behoudenswaardig is, wordt verwacht dat deze door middel van beeldmateriaal (foto's en kaartjes) wordt verduidelijkt.

---

³ In de Commissie Cultuurhistorie zitten onafhankelijke deskundigen met diverse achtergronden. De meesten komen niet uit Gouda. De Commissie adviseert aan het college van BenW.